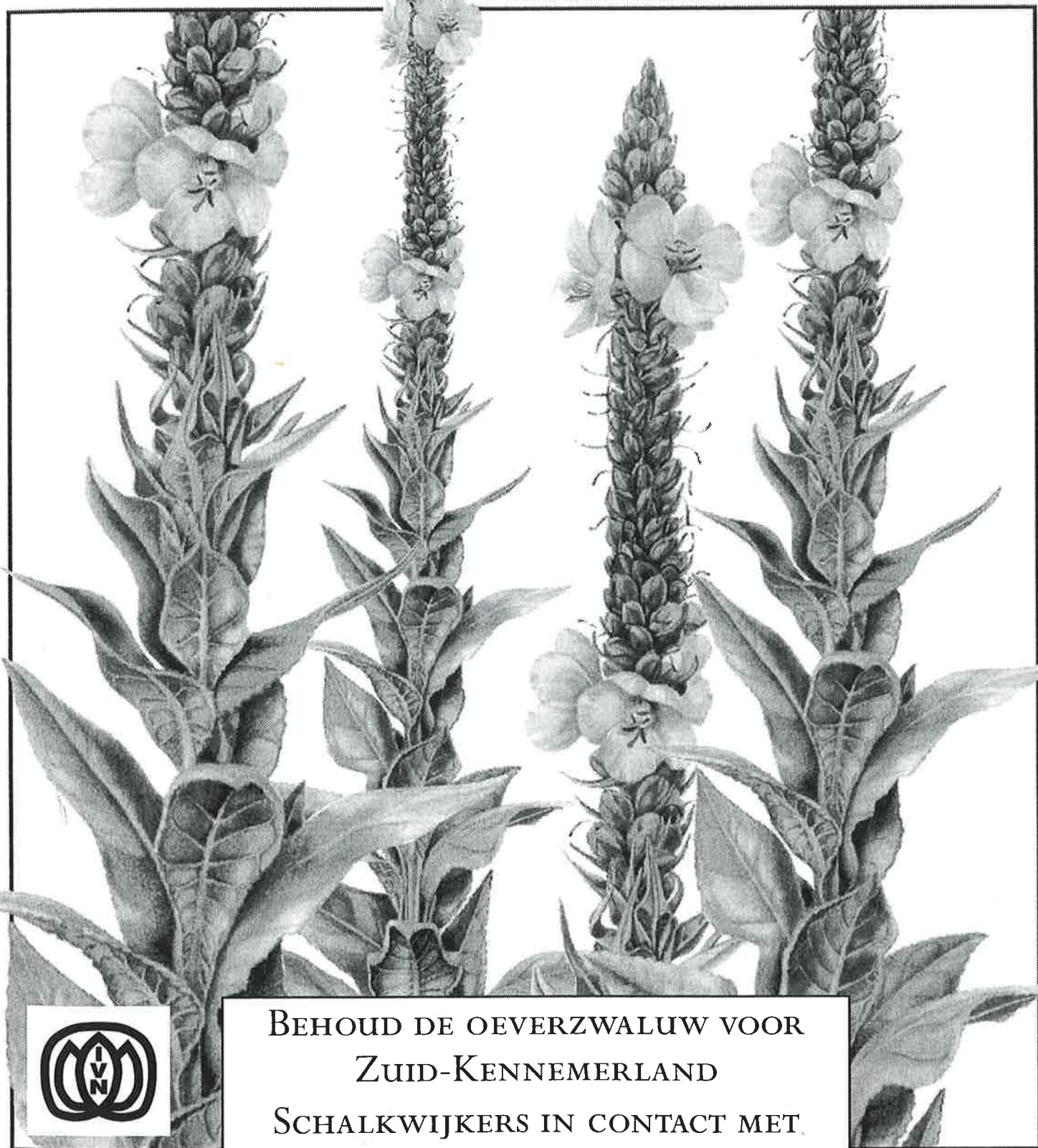

*April 2002
Augustus*

DE TOORTS

58

Contactblad van het IVN afdeling Zuid-Kennemerland

BEHOUD DE OEVERZWALUW VOOR
ZUID-KENNEMERLAND
SCHALKWIJKERS IN CONTACT MET
NATUUR DICHTBIJ HUIS

IVN Zakelijk

De Toorts is het contactblad van het IVN, afdeling Zuid-Kennemerland. Het IVN, Vereniging voor natuur- en milieueducatie, is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten, die streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van het milieu. Verspreid over Nederland heeft het IVN ruim 180 afdelingen. Meer dan 16.000 leden zetten zich actief in voor natuur en milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten.

Bestuur van de afdeling Zuid-Kennemerland

Waarnemend voorzitter:

Jonne Misset
Junoplantsoen 73
2024 RM Haarlem, tel. 023-5274950
e-mail laterveer.misset@hetnet.nl

Secretaris:

Joanne Warmerdam,
Marnixstraat 75
2023 RB Haarlem^{rood}, tel. 023-5250406
e-mail j.c.w@planet.nl

Penningmeester:

Kees Hulsman
Bloemveldlaan 19
2015 HB Haarlem, tel. 023-5440225
e-mail ivnzk@hotmail.com

Leden:

Linda van Bakel
Bleekenbergplein 14
2023 WJ Haarlem, tel. 023-5258190
e-mail lindavanbakel@planet.nl

Dick Saher
Roerdompstraat 47,
2025 CM Haarlem, tel. 023-5370024
e-mail DickSaher@hotmail.com

Coördinatoren werkgroepen:

Excursies:
Linda van Bakel, 023-5258190
lindavanbakel@planet.nl

Publiciteit:

Marc van Schie, 023-5351239
marcmargriet@hetnet.nl

Groene Winkel:

Cock Meijer, 023-5247437
c.b.mmeijer@freeler.nl

Cursussen:

vacature

Kinderen:

Wil Stumpe, 023-5374168

Tentoonstellingen:

Erna Schreuder, 023-5314647
KL86881@klmcabincrew.nl

De Toorts

Jonne Misset, 023-5274950
laterveer.misset@hetnet.nl

Lezingen:

vacature

Materiaalcoördinator:

Leo v/d Brugge,
Gen. Bothastraat 91, 2021 JS
Haarlem, tel. 023-5261584

Ledenadministratie:

Kees Hulsman,
Bloemveldlaan 19,
2015 HB Haarlem, tel. 023-5440225

Redactie De Toorts:

Yvonne Beerthuisen, Dineke Colpa,
Marisca v/d Eem, Theo Litjens en
Jonne Misset
p/a Junoplantsoen 73,
2024 RM Haarlem,
tel. 023-5274950,
e-mail laterveer.misset@hetnet.nl

Distributie De Toorts

Tijdelijk via het redactie-adres;
zie hierboven

De jaarbijdrage voor leden en donateurs is 14,50 en kan gestort worden op girorekening 5007954 t.n.v. IVN afd. Zuid-Kennemerland. Leden ontvangen tevens 'Mens en natuur' van het landelijk IVN.

Uitgebreide informatie over het IVN Zuid-Kennemerland is te vinden op de website www.ivn.myweb.nl. Het e-mailadres van het IVN Zuid-Kennemerland is ivn@ivn.myweb.nl.

Inhoud

Bestuurlijke berichten	3
Oproep aan de IVN gidsen	3
Het IVN groeit gestaag	3
Tiengemeten: een golfbaan?	3
Landgoederen Zuid-Kennemerland: follies in Elswout (deel 13)	4
Eetbare en/of geneeskrachtige kruiden: Viooltje/Viola	6
Natuurclub voor kinderen in Casca	8
Ziekte in de Toorts gelederen	8
Open monumentendagen	8
IVN (uitleen) magazijn	8
Natuurcentrum Schalkwijk	9
Behoud oeverwaluw voor Zuid-Kennemerland	10
KNNV expositie	11
Recensies paddestoelenboeken	12
Kattebelletje (imiterende vogels)	13
Kinderhoek (wat doen dieren en planten bij gevaar)	14
Activiteitenprogramma	15

Colofon

Druk

Paswerk Grafisch, Cruquius

Papier

De toorts wordt gedrukt op 100% zuurvrij en chloorvrij papier.

Opmaak en vormgeving

Leo Determann

Bestuurlijke Berichten

Veelal spelen de werkzaamheden van het bestuur zich op de achtergrond af. De lopende zaken, zoals we die in elke vereniging tegenkomen, passeren de revue: contributie, contacten met besturen, financiën, etc. Toch is het nuttig om in elke Toorts een kort overzichtje te geven van wat meer in het oog springende zaken waar het bestuur zich mee bezig houdt of heeft bezig gehouden.

Zoals u al in de vorige Toorts heeft gelezen, zijn we ons aan het voorbereiden op het komende jubileum. Natuurlijk kan dat niet ongemerkt passeren. Er is een oproep uitgegaan naar de leden om foto's en tekeningen in te sturen. Daar is helaas geen respons op gekomen. Loopt u al een tijdje rond met een idee om het jubileum een apart tintje te geven, laat het ons weten.

Inmiddels zijn de acceptgiro's voor de contributie verzonden. Daarbij werd gevraagd of u zich als actief lid dan wel als donateur wilde opgeven. Zo goed als alle betalingen zijn nu binnen. De penningmeester is u daar zeer erkentelijk voor. Een klein aantal aanmaningen is samen met deze Toorts verstuurd.

Soms moet een van de bestuursleden zo snel actie ondernemen dat zelfs de overige bestuursleden daar nauwelijks weet van hebben. Bij werkzaamheden in de buurt van Hoofddorp dreigde een hoog talud te verzakken. Nestelende oeverwaluwen zouden hiervan de dupe worden. Huib Koel en Jonne Misset hebben dit door doortastend optreden weten te voorkomen. Meer hierover leest u elders in dit blad. De gesprekken tussen bestuur en werkgroepen zijn van start gegaan. We krijgen aldus een indruk op welke manier we de betreffende werkgroepen kunnen ondersteunen. Zij zijn immers het IVN-gezicht naar buiten en ons visitekaartje.

Een belangrijke plaats op de agenda is het organiseren van een gidsencursus. Gezien het vele voorbereidende werk zal het nog wel enige tijd vergen voordat we van start kunnen gaan. Mochten er in uw kennissenkring liefhebbers zijn voor een dergelijke cursus, dan kunt u vertellen dat er hard aan gewerkt wordt. Potentiële deelnemers kunnen zich alvast opgeven bij Linda van Bakel (zie IVN Zakelijk).

We houden u op de hoogte.

Dick Saher

OPROEP AAN IVN-GIDSEN

Bij deze Toorts hebben jullie weer het nieuwe activiteitenprogramma ontvangen samen met de nieuwe folder. Althans, de gidsen die de komende periode een excursie geven.

Wij verzoeken jullie vriendelijk maar dringend om de oude folders weg te gooien. Daarin staat nog het oude adres van de ledenadministratie. De nieuwe folder heeft achterop in een kadertje het nieuwe adres van de ledenadministratie staan, namelijk Bloemveldlaan 19. Om het aanmelden van nieuwe leden of donateurs soepel te laten verlopen, mag geen gebruik meer worden gemaakt van de oude folders.

Marc van Schie, die de persberichten van de excursies altijd fantastisch verzorgt, wil graag hiervoor wat meer informatie van de gidsen ontvangen. Het blijkt dat een verhaaltje over het gebied of over het thema van de excursie, meer mensen trekt dan een eenvoudige aankondiging. Het verzoek is dan ook dat elke gids hem uiterlijk drie weken vóór de betreffende excursie mailt of hem even belt om nadere informatie over de excursie door te geven.

HET IVN GROEIT GESTAAG

Er zit een stijgende lijn in de aanwas van nieuwe leden en donateurs bij onze afdeling. Vanaf half maart dit jaar hebben zich negentien nieuwe leden/donateurs aangemeld. Helaas hebben ook twaalf personen weer opgezegd, voornamelijk donateurs. Dit heeft echter met de periode van het jaar te maken, want de opzeggingen kwamen na het toesturen van de acceptgiro voor de jaarlijkse bijdrage. Dit is toch voor mensen vaak hét moment om hun lidmaatschap of donateurschap te heroverwegen. Het bestuur is echter tevreden over de stijgende lijn. Samen met de actieve leden doet zij er alles aan om de vereniging levend te houden. En zo te zien met succes.

Tiengemeten: een golfbaan?

"Het is toch niet waar!?", zult u uitroepen.

Nee. Het is niet waar. Het is niet meer dan een suggestieve titel boven een stukje van het bestuur van IVN Zuid-Kennemerland. Maar u zou het in de pers kunnen tegenkomen. Nog niet zo lang geleden las u in de krant dat er misschien in de Waddenzee wel weer naar gas geboord gaat worden. En zo zijn er wel meer voorbeelden te geven. Niet dat de zorg voor het groen om ons heen minder belangrijk wordt gevonden. Iedereen is er zich van bewust dat we zuinig

moeten zijn met dat beetje natuur dat ons nog rest.

Maar toch.

Bezuinigingen zullen ook het milieu treffen, dat is nu wel duidelijk geworden.

Waar we ons wel zorgen over moeten maken is de vraag of de overheid allerhande milieuorganisaties, zoals het IVN, zal blijven ondersteunen. Misschien zijn er in de toekomst wel samenwerkingsverbanden te verwachten. In ieder geval moeten wij in ons gebiedje doorgaan met het werk dat we nu doen. We blijven ons inzetten voor de natuur. We blijven jeugd en volwassenen wijzen op het belang van een goed milieu.

Als het niet linksom gaat, dan maar rechtsom.

Dick Saher

DE LANDGOEDEREN VAN ZUID-KENNEMERLAND

Elswout (deel 13)

FOLLIES OP ELSWOUT

Nepgrotten, zelfbouwkastelen, schijnruïnes en sierhermitages: follies zijn 'dwaze en nutteloze' gebouwen. Alhoewel ze de laatste jaren weer in de belangstelling staan, zijn follies toch lange tijd het ondergeschoven kind van de architectuur geweest.

In Bloemendaal en omgeving zijn gelukkig nog een aantal interessante voorbeelden te vinden. In dit artikel kijken we specifiek naar de follies op Elswout.

Een folly is echter niet alleen maar een 'nutteloos bouwwerk'. De Tuinengids van Nederland voegt daar nog aan toe dat een folly ook een romantisch element in de landschapsarchitectuur is, waarbij het gaat om een relatie tussen bouwwerk en landschap.

Follies zijn niet altijd zo nutteloos als ze genoemd worden. Vaak werden ze gebruikt als theehuis, schuur, melkhuysje of stal. Ze zijn er ook in elke stijl: Egyptisch, Chinees, Romeins, Grieks, tartaars, moors, gotisch, grotesk of rustiek. En in elke soort: tempels, kapellen, obelissen, pagoden, 'eyecatchers' (blikvangers), tenten, schijnkastelen, schijnruïnes, triomfbogen, piramiden, paviljoenen, hermitages (kluizenaarshutten of kluizen), torens, grotten, hutten en koepels.

Veel van de follies in ons land zijn ontleend aan voorbeeldboeken. Een van de bekendste daarvan is het ontwerpboek van Gijsbert van Laar Magazijn van Tuin-Sieraden uit 1802.

Elswout

Op Elswout, een van de beste voorbeelden van buitenplaatsen die in de landschapstijl aangelegd zijn, zijn

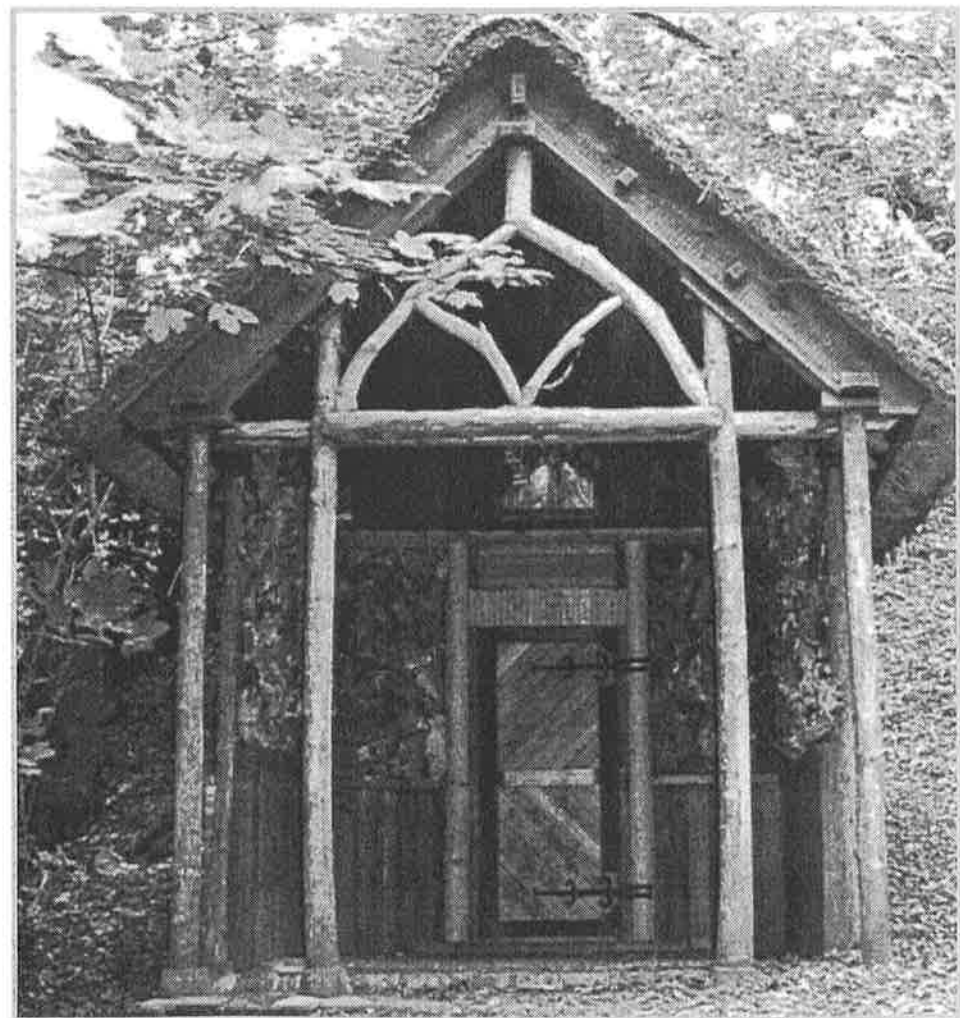
nog heel wat tuinsieraden of follies bewaard gebleven.

De buitenplaats werd in 1781 gekocht door Jacob Boreel. De tuinsieraden stammen uit de tijd dat het huis in 1805 in handen kwam van Willem Borski. De ijskelder, het huisje van Kabuur en de hermitage stammen uit die tijd. Alle gebouwtjes staan op de Rijks-monumentenlijst.

wekken dat het een voorhof was van een daarachter gelegen 'kuis in het gebergte'.

De toegang tot de kluizenaarshuizing werd zelfs gesuggereerd door een fopdeur.

Niet iedereen zal even gecharmeerd zijn van het felgekleurde glas met een voorstelling van Robinson Crusoe daarop, dat bij de restauratie boven de deur is geplaatst.

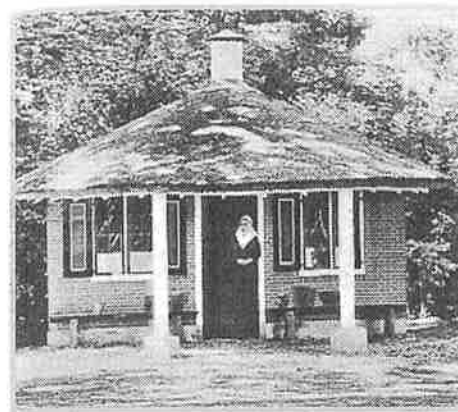
Hermitage (rond 1810)

Hermitage (rond 1810)

Halverwege de Patrijzenberg staat de vernieuwde sierkluizenarij.

De oude was bij een voorjaarsstorm in 1979 geheel ingestort. De hermitage moest de indruk

Het schijnt echter dat in de ingestorte hermitage reeds hoog tegen de achterwand een medaillon van gekleurd glas met een portret van een man met een baard zat.

Huisje van Kabuur (rond 1810)

Huisje van Kabuur (rond 1810)

Dit is een geschilderd schot, schuin tegenover de hangbrug. Het toont de voorkant van een boerenwoning of melkhuysje, met rustbanken, een kat achter het raam, wat kannen en kruiken voor de deur en over de halve deur geleund Kabuur, de boerin zelf, in klederdracht. Het schot moest de illusie wekken dat het hier om een echt gebouwtje gaat. Dit wordt nog versterkt door een rieten dakje dat op twee pijlers steunt en een schoorsteentje in top heeft. Geschilderde schotten waren een goedkoop alternatief voor echte bouwwerken en men had meteen het effect van bewoning.

Wit neo-gotisch tuinhuis (rond 1834)

Van 1814 tot haar dood in 1846 had mevrouw Johanna Jacoba Borski-van de Velde, de weduwe van Willem Borski I, op Elswout het heft in handen. Zij liet Zocher jr. verschillende veranderingen op Elswout aanbrengen.

Dit tuinhuisje in gemengd classicistische en gotische trant is waarschijnlijk door Zocher ontworpen. In stijl behoort het gebouwtje tot de rococo neogotiek, zoals die vanaf ongeveer het tweede kwart van de 18de eeuw in Engeland

Wit neo-gotisch tuinhuis (rond 1834)

werd gebruikt. Zocher haalde zijn voorbeelden vaak rechtstreeks uit Britse voorbeeldboeken.

Rustieke hut (midden 19de eeuw)

In een vallei, terzijde van de Tempelberg, staat deze hut met gotische vormen en vormt een pittoresk geheel met de Grote Zwitserse brug op de achtergrond. Voor dit soort hutten werd het gebruik van 'ruwe ongeschilde boomstammen, riet en stro, vlechtwerk van takken, walvisbenen en gevlochten touw' voorgesteld, om de natuurlijkheid van de tuingebouwen te benadrukken.

Rustieke hut (midden 19de eeuw)

Rustieke hut (midden 19de eeuw)

Zowel deze hut, als de hut bij de Grote Zwitserse brug zijn gebouwd in de geest van Van Laar's Magazijn van Tuin-Sieraden (1802). Deze hut staat langs het pad op een van de duintoppen en bood behalve een prettig uitzicht ook een rustplaats tijdens de wandeling door de tuin.

Chinoiserie De Glazen Koepel (ca. 1880)

Chinoiserie De Glazen Koepel

(ca. 1880)

De Glazen Koepel is een mooi voorbeeld van de hernieuwde belangstelling voor de chinoiserie in het derde kwart van de 19de eeuw. Het gekleurde glas-in-lood is een duidelijke weerspiegeling van de Victoriaanse smaak. Toen men besloot de Glazen Koepel te restaureren, zat er geen glas meer in. Aan de hand van kleine stukjes glas die in het kozijn waren achter gebleven, heeft men kunnen vaststellen dat er gekleurd glas in heeft gezeten en is er besloten dit weer opnieuw aan te brengen. Het achthoekige

houten thee koepeltje heeft vroeger op 'het hoge eiland' gestaan.

Dit was een gedeelte parkbos dat tot circa 1950 tot Elswout behoorde, maar nu onder Elswout-hoek valt.

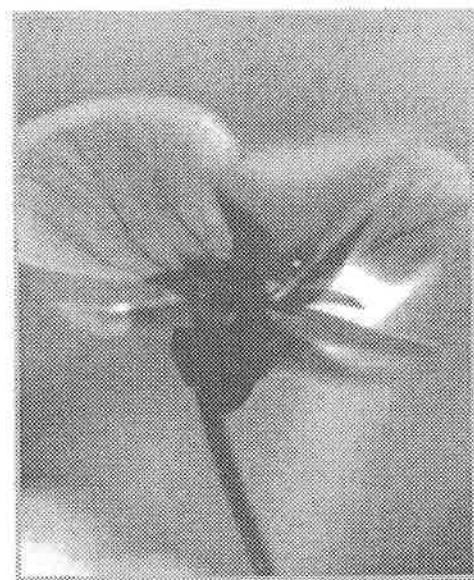
Na de restauratie van 1993 is de Glazen Koepel op Elswout geplaatst.

Uit "Ons Bloemendaal", winter 1995. Het is een gedeelte dat met toestemming is overgenomen uit een artikel van de hand van Anneke Tjan-Bakker.

Eetbare en/of geneeskrachtige kruiden Viooltje (Viola)

Van de viooltjesfamilie bevat het geslacht *Viola* ongeveer vierhonderdvijftig soorten, die wereldwijd verspreid zijn. In Nederland komen er in het wild zo'n twaalf soorten voor. Hiervan staan vijf soorten op de Rode Lijst! Daarnaast zijn er nog de nodige gekweekte en gekruiste soorten, waarbij meestal vooral de gele exemplaren verrukkelijk geuren.

Over de oorsprong van de naamgeving bestaan verschillende vermoedens. *Viola* komt misschien van het Griekse 'ion', oorspronkelijk 'vion'. Met dit woord werden alle welriekende planten aangeduid. Met name het Maarts viooltje geurt heerlijk. Maar ook zou de naam afgeleid kunnen zijn van het Latijnse woord 'via', dat 'weg' betekent; viooltjes vinden we veel langs wegen.

De Oud-Nederlandse naam 'Drievuldigheidsbloempje' kunnen we ook terugvinden in het Frans: Fleur de la Trinité; in het Engels: Trinity Violet; in het Duits: Dreifaltigkeitsblume en in het Italiaans: Erba della Trinita. In de Middeleeuwen luidde de Latijnse naam 'Herbas Trinitatis'. Deze namen zijn onder andere te verklaren vanuit de christelijke symboliek: 'een door stralen omgeven driehoek, met in het midden ervan een oog als afbeelding van de Goddelijke Drie-eenheid.

De oude Grieken wisten zelfs hoe de plant was ontstaan: Io, de dochter van koning Inachos van Argos, werd opgemerkt door de hemelbeheersende Jupiter, die als herder afgedaald was op de aarde.

Hij ging een sneeuwwit lam offeren in de tempel van zijn vrouw Juno. Daar werd hij op slag verliefd op de lieflijke Io, die priesteres was in de tempel.

Hij legde het lam aan haar voeten. Jupiter was bang voor represailles tegen Io gericht, als Juno dit ter ore zou komen. De oplossing leek hem, om Io in een koe te veranderen, en het driekleurig viooltje voor haar als voedsel te laten groeien...

Praktisch gebruik:

A. Als geneeskrachtig kruid:

Het glucoside van salicylzuur en het alkaloïde violine, lijken op belangrijke geneeskrachtige stoffen van de Kinaplant. Om die reden worden verschillende delen van (bepaalde) soorten viooltjes gebruikt in geneesmiddelen. Tegenwoordig worden ze vaak chemisch nageemaakt, voor zover dat mogelijk is.

Het viooltje zou kunnen helpen bij het genezen of behandelen van: hoofdpijn, migraine, slape loosheid, kinkhoest, keelpijn, tuberculose, bronchitis, ja zelfs kanker, oog-, keel- en mondontstekingen en als laxermiddel bij verstopping.

Volgens Culpepper ook bij branderige en scherpe urine en alle rug-, ader-, of blaaspijnen.

In 1727 schreef men al: "De Violet verdrijft verbuistheid, zwaarte en pijn van 't hoofd en zou ook goed voor 't vallend euvel zijn." Volgens Plinius helpt een krans van viooltjes tegen hoofdpijn en duizeligheid, vooral als deze veroorzaakt zijn door (te) zwaar tafelen.

B. Als strooikruid:

Hiervoor kan men de kleine geurende bloempjes gebruiken.

C. Ter versiering:

Men kan zowel de geur, de kleur als de vorm van de viooltjes gebruiken, al dan niet gekonfijt, op gebak, in wijn of in cosmetica.

Tot slot vond ik een bijzonder recept van Francois Couplan.

Viooltjessoep, d.w.z. aardappelsoep met viooltjes

Voor vier personen:

100 gram uien
3 eetlepels olijfolie
20 gram vioolbloemblaadjes
200 gram aardappels
1 teentje knoflook
1 liter water
50 gram crème fraîche
een handjevol vioolbloemblaadjes om te garneren zout naar smaak

Fruit de fijngehakte uien in een grote soeppan in olijfolie. Voeg de in blokjes gesneden aardappelen en de gehakte knoflook toe en overgiet het geheel met water en breng op smaak met zout.

Voeg de rest van het water pas toe als de aardappelen gaar zijn. Doe er de rauwe bloemblaadjes bij en pureer alles met de staafmixer.

Voeg vlak voor het opdienen een of twee eetlepels crème fraîche toe en garneer met enkele bloemblaadjes van het viooltje.

Voor dit recept kan men overigens allerlei wilde planten gebruiken, vooral ook de brandnetel. Gebruik in dat geval alleen de jonge toppen.

Yneke Bettink

Natuurclub Casca

Casca Heemstede biedt bewoners van Heemstede en omgeving al jaren een keur aan activiteiten en cursussen. Zo is er voor kinderen een natuurclub, die onder leiding staat van Cisca Klarenberg. Cisca is al jarenlang IVN-lid en heeft veel ervaring met natuureducatieve activiteiten voor kinderen. Lijkt deze natuurcursus iets voor uw kind, neem dan contact op met Casca, tel. 548 38 28, maandag t/m vrijdag van 9 tot 12 uur.

Natuurclub (6-10 jaar)
dinsdag 15.45 uur tot 17.15 uur
plaats De Luifel, Herenweg 96
te Heemstede, tel. 023-5483828
start 10 september
(8 lessen m.u.v. 15 okt. i.v.m. herfstvakantie)
kosten 34 euro, incl. excursies
docente Cisca Klarenberg

IVN (uitleen) magazijn

Bijna alle leden zijn wel eens op onze thuishaven aan de Kleverlaan geweest; voor een cursus, een vergadering of lezing. Velen van ons weten echter niet dat zich op de zolder van dat fraaie gebouw een IVN-magazijn bevindt. In de loop der jaren is deze ruimte, die we delen met de Haarlemse Imkersvereniging, tot de nok toe vol geraakt met allerhande - soms curieuze - attributen.

We gaan lekker veel naar buiten en knutselen met dingen uit de natuur. In deze herfstcursus is het thema de afgevallen bladeren en paddestoelen. Voorexkursies is vervoerhulp van ouders gewenst. Als afsluiting gaan we met de boswachter op pad.

Op 12 november 2002 start de volgende Natuurclub van 8 lessen. Het thema is dan: hoe bereidt de natuur zich voor op de winter en

hoe kunnen wij vogels en dieren de winter door helpen. De cursus wordt afgesloten met een duinwandeling samen met de boswachter. Ook hier is voor excursies vervoerhulp van ouders gewenst.

U kent het uit uw eigen omgeving: laten we het maar bewaren, het kan wellicht nog wel eens van pas komen! Leo van der Brugge en ondergetekende hebben tijdens een avondje opruimen veel fraaie, creatieve zaken onder ogen gehad. Weg of niet weg? Sommige dingen waren door de tand des tijds aangetast of door muizen aangevreten en konden zo in de prullenbak. Veel is ook bewaard. Heel veel potjes met zaden, tekeningen, foto's, cursusmateriaal, vlinder-netten en ga zo maar door, zijn netjes in de stellingen terechtgekomen en staan klaar om uitgeleend te wor-

ZIEKTE IN DE TOORTSGELEDEREN

Twee van onze actieve leden - die altijd veel werk verzetten voor De Toorts - zijn helaas al geruime tijd ziek. Ze liggen beiden in het ziekenhuis, hoewel Henny misschien bij het verschijnen van deze Toorts al aan het revalideren is. De redactie van De Toorts wenst Yvonne Beerhuizen en Henny Kenselaar veel goeds toe en hoopt dat hun herstel voorspoedig zal verlopen.

OPEN MONUMENTENDAGEN

Op 14 en 15 september worden de Open Monumentendagen weer gehouden. Op natuurgebied zijn er in dat kader ook verschillende activiteiten te ondernemen. In het Nationaal Park Zuid-Kennemerland worden de beide dagen doorlopend excursies gehouden. Deze starten vanuit De Zandwaaier. Staatsbosbeheer zorgt er voor dat Elswout die dagen gratis toegankelijk is.

den. Er is een inventarislijst opge maakt zodat Leo van der Brugge, de nieuwe materiaalcoördinator, direct kan zien of iets in voorraad is. Mocht u voor een activiteit iets nodig hebben, neem dan contact op met Leo of met ondergetekende. Tot slot willen we Annelies Botschuijer hartelijk danken voor haar inzet. De afgelopen jaren heeft zij het uitleenen en terug ontvangen gecoördineerd.

Dick Saher

Schalkwijkers in contact met natuur dichtbij huis

".. Ik bedacht vanmorgen in mijn mijmering, dat we ruzie kunnen maken, politieke debatten kunnen voeren, ons zorgen kunnen maken over kwee niet wat, maar het maakt die natuur niets uit. Ze houdt niet op haar natuurlijke patroon te volgen. Ze zaait, ze bloeit en ze groeit.

Het maakt die natuur ook niet uit hoe ik eruit zie, welke sociale status ik heb. De natuur oordeelt niet. Ik neem aan dat u zeer verbaasd zou zijn wanneer de weegbree zou lispelen: Mevrouw, wat heeft u foute schoenen aan..."

Deze woorden komen van Annemarie Peters; ze heeft ze uitgesproken tijdens de opening van Natuurcentrum Schalkwijk op 22 mei 2002.

Woningcorporatie Elan Wonen had een wedstrijd uitgeschreven voor ideeën ter verbetering van de leefomgeving. Annemarie won de prijs met haar geweldige idee een natuurcentrum in te richten om mensen meer in contact te brengen met de natuur dichtbij huis. Namens De Toorts ben ik poolshoogte gaan nemen.

Op een zonnige middag liep ik in Schalkwijk het tuinencomplex "Ons Buiten" binnen en zag rechts van mij een vriendelijk ogend, geel gebeitst tuinhuisje liggen. Daar werd ik hartelijk verwelkomd door een van de vrijwillige werkgroepleden, Anneke Koper.

Op de tafel stonden in een aantal reageerbuizen wilde bloemen uit de buurt: trilgras, smeerwortel, aarereprijs, witte honingklaver, zachte dravik, en bloeiend zevenblad. Ook was er een enorme loop en lagen er piepkleine tamme kastanjes. Een imker uit de buurt had een beginnend nestje van de sluipwesp - van papier - binnen gebracht. Een vlinder vloog nieuwsgierig naar binnen.

Om me heen zag ik fotoborden en informatiemappen over de geschiedenis van dit gebied; vogels, zoals grutto en blauwborst, vlinders en natuurgroepen in de buurt. Veel informatie in zo'n kleine ruimte. Anneke vertelde enthousiast over alle ideeën van de werkgroep.

- Allereerst natuurlijk informatie geven over het ontstaan van Schalkwijk in een van oorsprong veenweidegebied.
- Melden van natuurwaarnemingen in Schalkwijk. Er is bijvoorbeeld

een boom gevonden in de Poelpolder van 3000 jaar oud, die nu in het Archeologisch Centrum ligt. In het Natuurcentrum ligt een schijf van een eerder gevonden, heel oude boom.

- Het organiseren van excursies vanuit het Natuurcentrum, ook op verzoek van omwonenden. Men is van plan om een project te starten om planten in het Romolenpark - een heempark - meer bekendheid te geven.
- Scholen ondersteunen in hun lesprogramma's. Zo was er een architectuurproject en kregen de kinderen hulp bij het maken van een 'insectenhotel', middels een stencil met aanwijzingen en materiaal.
- Informatie geven, hoe je het natuurleven in je eigen tuin kunt stimuleren. Bijvoorbeeld: bewaar de haren van je hond als je hem kamt, voor nestjes, of: de stippelmot is niet schadelijk.
- Organiseren van lezingen in de kantine aan de overkant van het Natuurcentrum.
- Aanhaken bij bestaande natuurorganisaties, zoals Natuur-

en Milieucentrum Ter Kleef en aankondigen van excursies van het IVN en de KNNV.

Om bij het Natuurcentrum te komen gaat u vanaf de Boerhaavelaan tegenover Jan v.d. Horststraat 16 het Volkstuinencomplex Ons Buiten op. Kort na de entree ziet u rechts het geel houten huisje van het Natuurcentrum liggen. De openingstijden zijn: dinsdag, donderdag en zondag van 13.30 uur tot 16.30 uur. Momenteel bestaat de werkgroep uit acht leden, maar er kunnen nog altijd enthousiaste mensen bij.

Opgeven bij Anneke Koper, tel.023-5362331, of Anneke Wegman, tel. 533 90 49.

Dineke Colpa

Op 24 en 25 augustus zijn er Open Tuindagen op dit Volks-tuinencomplex. KNNV en IVN zullen elk één van deze dagen met een informatie-stand aanwezig zijn.

BEHOUD DE OEVERZWALUW VOOR ZUID-KENNEMERLAND!

Stel u loopt in Hoofddorp met een excursie mee over oeverzwaluwen. De gids is een pasafgestudeerde vogelgids met een warm hart voor deze bijzondere vogel. Zij gidst niet alleen, zij houdt ook vogeltellingen bij en met name van de oeverzwaluw in Hoofddorp. Tijdens de excursie blijkt dat een aantal nesten van oeverzwaluwen zijn verstoord door werkzaamheden rond de Toolenburgerplas. De gids kan precies vertellen en op tekening laten zien hoeveel nesten er op die locatie waren en hoeveel jongen er in die nesten zaten. U weet ook nog dat de oeverzwaluw een bedreigde soort is; hij komt voor op de zogenoemde Rode Lijst. Wat doet u in zo'n geval?

Tijdens deze excursie liep toevallig een groot deel van het IVN-bestuur mee. Even stilstaan, overleggen met gids en medebestuurders, en in korte tijd was een IVN-actie geboren. Huib Koel nam het op zich om de volgende dag contact op te nemen met de politie. Eerst heeft hij 's ochtends foto's gemaakt van de locatie en de verstoorde nesten. Daarna is hij naar de politie gegaan. Een inspecteur van politie, en tevens coördinator van de milieupolitie, is met Huib ter plekke gaan kijken. Ook hij heeft foto's gemaakt. De zaak was duidelijk: dit kon niet. Daarna is gesproken met de opzichter. Hij wist er van en gaf dadelijk aan dat het een ongeluk was. De bouwactiviteiten waren daar inmiddels al stopgezet.

Hierna heeft Huib in overleg met Marc van Schie, coördinator Publiciteit, en gids Mieke, een persbericht gemaakt en een conceptbrief aan het gemeentebestuur van Hoofddorp opgesteld. Via de e-mail werden de bestuursleden steeds op de hoogte gehouden. Uiteindelijk heeft het bestuur de brief naar het gemeentebestuur en de betrokken wethouder verstuurd, zijn er contacten met de pers

geweest, wat resulteerde in een artikel in het Haarlems Dagblad, editie Haarlemmermeer en is er opnieuw een brief naar het gemeentebestuur gestuurd. Hierin vraagt het IVN om alles in het werk te stellen om bij de huidige locatie bij de Toolenburgerplas een definitieve oeverzwaluwenwand te maken. Alleen dan zullen de oeverzwaluwen in het nieuwe voorjaar niet vergeefs terugkeren naar die plek.

Bij het ter perse gaan van deze Toorts was er nog geen antwoord gekomen van het gemeentebestuur. In het volgende Toortsnummer zult u ongetwijfeld meer lezen over deze actie.

Huib en Mieke, jullie hebben in deze zaak enorm veel werk verzet, waarvoor we jullie enorm bedanken. Maar we zijn er nog niet. Samen zullen we moeten zorgen dat die oeverzwaluwenwand er komt bij de Toolenburgerplas.

Jonne Misset

IVN wil nu vaste broedlocatie

Werk Toolenburgerplas gestaakt na vernieling nesten oeverzwaluw

Hoofddorp - Omdat de oeverzwaluw, een bedreigde vogelsoort, aan de zuidkant van de Toolenburgerplas broedt, zijn de werkzaamheden daar tijdelijk opgeschort. Het IVN Zuid-Kennemerland heeft geconstateerd dat een aantal nesten door werk was ingestort en waarschuwde de milieu-inspecteur. Waarschijnlijk zijn een aantal jonge vogels om het leven gekomen.

Gedurende de broedperiode van de oeverzwaluw zijn de werkzaamheden aan de zuidkant van de Toolenburgerplas op last van de milieu-inspecteur van de politie gestaakt.

Broedplaats

De Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland ontdekte vorig jaar dat de oeverzwaluw broedplaatsen heeft bij de Toolenburgerplas. Deze vogel maakt zijn nest door in een steile zandoever een gang van ongeveer een meter te graven. In deze holte worden drie tot vier jongen grootgebracht. Een zandwinningslocatie als de Toolenburgerplas is dus een uitstekende plek voor de oeverzwaluw. Ook dit jaar broeden de vogels er weer. Doordat vorige week personeel dat de plas aanlegt een ijzeren buis uit een berg zand heeft gehaald, zijn een aantal nesten ingestort. De jonge vogels zaten volgens Huib Kuil van het IVN al bij de ingang van de holte te wachten op het eten dat de ouders brachten. Het was voor het werkend personeel duidelijk te zien dat de nesten bewoond waren. Ook de Vogelwerkgroep heeft een inventarisatie van de nesten gemaakt aan de zuidkant van de Toolenburgerplas bij de Bennebroekerweg.

Rapportage

Het IVN heeft deze overtreding gerapporteerd en is met de milieu-inspecteur ter plekke gaan kijken. Hierdoor zijn de werkzaamhe-

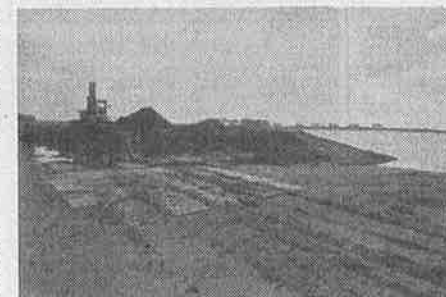
den in overleg met de uitvoerder opgeschort. De oeverzwaluw is een bedreigde vogelsoort en valt onder de flora- en faunawet. Dit betekent dat deze vogelsoort internationaal, nationaal en provinciaal uitstekend wordt beschermd.

Vaste locatie

Omdat het zeer waarschijnlijk is dat de oeverzwaluw volgend jaar weer naar deze plek komt, wil de IVN Zuid-Kennemerland met de gemeente overleggen voor een vaste broedlocatie op deze plek. Met geringe aanpassingen zoals de aanleg van een kunstmatige oeverzwaluwenwand kan dit tot stand komen. Dit is de enige plek in heel Zuid-Kennemerland waar deze vogels broeden. Het gaat om ongeveer 45 paartjes.

Recreatiegebied

Op het verzoek van land-schapsbeheer Noord-Holland voor een aanpassing heeft de gemeente vorig jaar afwijzend gereageerd. De gemeente vindt dat het hier om een intensief recreatiegebied gaat dat niet geschikt is voor vogels. Volgens Huib Kuil trekken de vogels zich hier niets van aan. Ondanks het af- en aanrijden van vrachtwagens en het uitlaten van honden blijven ze toch op dezelfde plek broeden. Langs de Tweede IJtocht heeft het waterschap in samenwerking met de Vogelwerkgroep en Landschapsbeheer

Door werkzaamheden wordt de oeverzwaluw van zijn nest verdreven. (foto: Jan Verhoog)

Noord-Holland al een oeverzwaluwenwand gemaakt waar ongeveer 25 paartjes broeden.

Nesten oeverzwaluw 'per ongeluk' vernield

door Wessel Mekking

HOOFDDORP - Door werkzaamheden aan de zuidzijde van de Toolenburgerplas bij Hoofddorp zijn de afgelopen week enkele nesten van oeverzwaluwen vernield. Volgens uitvoerder Dura Vermeer is sprake van een 'ongelukje'. „Dit was niet de bedoeling“, zegt uitvoerder P. Kamper.

Vereniging voor natuur- en milieueducatie IVN Zuid-Kennemerland vreest dat tientallen jonge vogels door de werkzaamheden zijn gedood. Volgens Kamper gaat het om vier nesten. „Wij slaan soms hele stukken over om die vogels te beschermen. Zelf ben ik ook een liefhebber en sta ik te genieten. Maar elk jaar gaan nesten verlo-

ren, door werkzaamheden of roegval. En er loopt hier een vos rond.“

Hoevel volgens de IVN sprake is van een strafbaar feit, doet de vereniging geen aangifte bij de politie. „Omdat het werk is stilgelegd en het niet expres is gedaan“, zegt waarnemend voorzitter J. Misset. „We hebben het wel gerapporteerd. De politie is ook ter plekke geweest.“ De oeverzwaluw staat op de 'Rode lijst', een lijst met beschermde vogelsoorten. De IVN pleit voor het inrichten van een speciale oeverzwaluwenbroedplek bij de Toolenburgerplas. „Eigenlijk was het de bedoeling dat daar zoiets zou komen“, zegt IVN'er M. van Schie. „Maar later is het weer geschrapt door de gemeente.“

KNNV expositie in Duincentrum

De Zandwaaier 100 Jaar Natuurliefde in Kennemerland

De tentoonstelling is gemaakt door de KNNV, Vereniging voor Veldbiologie, afdeling Haarlem en omstreken. Bezoekers van de expositie maken kennis met boeien- de aspecten van de natuur in deze regio. Stinzenplanten, dagvlinders, paddestoelen en monumentale bomen krijgen extra aandacht. Honderd jaar geleden gingen leden van de vereniging samen met Jac.P. Thijsse de bossen en duinen in om planten en dieren te leren

kennen. Thijsse was onderwijzer en heeft zeer veel natuurstudies verricht. In de tentoonstelling is dan ook te zien hoe hij zijn veldstudies vastlegde. Nu zijn de leden van de vereniging nog dagelijks bezig met natuurstudie, -onderzoek en -bescherming. De KNNV-tentoonstelling is te zien in De Zandwaaier t/m 1 september 2002.

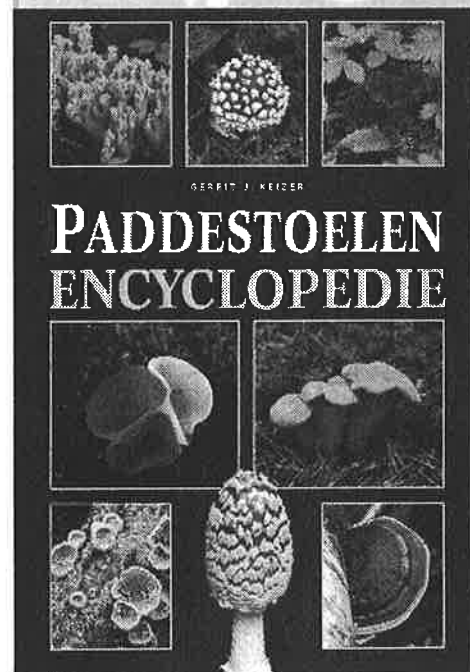
Recensies paddestoelenboeken

Paddestoelenencyclopedie

Auteur: G.J. Keizer
Uitgever: Rebo, Lisse
ISBN: 90-366-1072-9
Afbeeldingen: foto's
Formaat: 17x24 cm
Verkrijgbaar: boekhandel

Beschrijving:

Op dit moment het beste populaire paddestoelenboek dat in de handel is. Het boek wordt door paddestoelenliefhebbers met name geprezen vanwege de veelheid aan algemene soorten van vele groepen paddestoelen. Dat laatste is uniek te noemen. Waar de meeste boeken zich voor het overgrote deel op de plaatjeszwammen richten behandelt de paddestoelenencyclopedie ook de algemene soorten van andere paddestoelengroepen. Er staan foto's in van soorten die maar zelden werden afgebeeld (en zeker niet als foto).

Dat maakt dit boek completer dan menig ander werk. LET OP: aangezien er alleen al in Nederland maar liefst 3500 soorten paddestoelen voorkomen is geen enkel paddestoelenboek compleet. Maar dit boek beslaat toch wel een aanzienlijk deel van de algemene soorten. De soorten staan gerangschikt naar hoofdgroep. Per soort worden vruchtlichaam,

vlees, geur, smaak, standplaats, verscheijningsperiode, zeldzaamheid (en indien van toepassing of het een rode lijst soort is) en eventueel gelijkende soorten besproken. Met symbolen wordt de giftigheid aangegeven. In alle gevallen staat er ook bij of de paddestoel een parasiet, saprofiet of mycorrhiza-vormer is. Daarnaast bevat het boek nog een (beknopte) algemene inleiding over paddestoelen. De foto's zijn helaas niet alle van goede kwaliteit. Ook de karakteristieke kenmerken van alle soorten komen niet altijd even duidelijk uit. Het grootste wonder van dit boek is de prijs: ± €7,00. Samenvattend beeld: een absolute 'must' voor iedereen die zich verder wil verdiepen in paddestoelen(soorten). Om te beginnen (wellicht) te uitgebreid.

100 paddestoelen

(nr. 3 in de fleuriadeserie)
Auteur: J. Daams
Uitgever: Amsterdamboek, Amsterdam
ISBN: geen
Afbeeldingen: tekeningen
Formaat: 12x21 cm
Verkrijgbaar: antiquariaat, boekenmarkt

Beschrijving:

Dit boekje is geenszins bestemd om thuis te geraken in de vele soorten paddestoelen. Als het u te doen is om soortenkennis moet u dit boekje dan ook zeker niet aanschaffen. Als u echter geïnteresseerd bent in volksverhalen, anekdotes en leuke wetenswaardigheden (en en passant nog wat mee wil pikken over de vele soorten paddestoelen) is dit boekje een echte aanrader. Verhalen over scheerriemen, heksenboter, plantaardige wespen, musicerende zwammen, tsjaern-pad, reuzenpadden, Azteken en de erotische waarde van truffels; het staat er allemaal in. Samenvattend beeld: een uiterst aanbevelingswaardig boekje voor eenieder die geïnteresseerd is in de verhalen over paddestoelen.

Snelzoeknatuurgids Paddestoelen

Auteur: E. Lawrence & S. Harnies
Ned. vert. H. Noordman-van der kluft
Uitgever: Elmar, Rijswijk
ISBN: 90-389-0203-4
Afbeeldingen: tekeningen
Formaat: 10x17 cm
Verkrijgbaar: boekhandel

SNEL-ZOEK® NATUURGIDS

PADDESTOELEN

LOOFBOS
NAALDBOS
GEMENGD BOS
GRASLAND EN PARKEN
GROEIEND OP HOUT

Beschrijving:

Dit is een bijzonder handzaam gidsje waarin je met enige oefening de paddestoelen snel kunt opzoeken. Voordeel daarbij is dat er veel soorten in staan die je tijdens een wandeling kunt aantreffen. De paddestoelen staan gerangschikt op groeiplaats: loofbos, naaldbos, gemengd bos, grasland en parken of op hout. Achtereenvolgens worden per paddestoel de belangrijkste determinatiekenmerken genoemd, andere kenmerken, de groeiplaats en verspreiding en tenslotte erop gelijkende soorten. Systematisch over de pagina verdeeld vindt men verder informatie over de groep waartoe de paddestoel behoort, de afmetingen, giftigheid en de periode waarin de soort gevonden kan worden. Samenvattend beeld: aardig boekje om mee te beginnen.

Imitatie

Dat dieren elkaar kunnen imiteren of nadoen, is bekend. Veel nabootsingengebeuren uit zelfbehoud. Het dier past zich aan in vorm, kleur of geluid. Op de kinderpagina van deze Toorts wordt daar nader op ingegaan.

Hier wil ik u iets vertellen over de imitaties van vogels. Als je het zo vertelt, lijkt het gewoon, maar je kunt echt met stomheid geslagen zijn. Waarna het plezier dan weer de overhand neemt, want het is echt vreselijk leuk om zoiets mee te maken.

Het is alweer jaren geleden. Ik was een uitgroeiende puber en werd opeens nagefloten in m'n eigen tuin. Daar begreep ik helemaal niks van. Totdat ik er na lang zoeken achter kwam dat het een merel was die een zogenoemd 'bouwvakkersfluitje' nadeed. Door deze vogel leerde ik toen ook dat merels op dezelfde plaats terugkomen om te nestelen. Ik werd namelijk het jaar daarop weer nagefloten.

Toen ik dit voorjaar op een wandeling naar Bloemendaal bij het stationnetje aldaar aankwam, hoorde ik aan de overkant van de rails het fluitje van de conducteur. Vreemd genoeg was er geen trein te bekennen.

De vreemde gebeurtenis viel echter pas op z'n plaats toen ik fietsend naar Middenduyn weer een conducteursfluitje hoorde.

Wel enigszins in de buurt van het stationnetje van Overveen, maar ook hier geen trein te bekennen. Ik stapte van m'n fiets af om te kijken en te luisteren. Daar hoorde ik het weer, direct gevolgd door de goed herkenbare tonen van de zanglijster. Dat moet in beide gevallen een zanglijster zijn geweest die een veel gehoord geluid uit zijn omgeving is gaan imiteren.

De spreekw is natuurlijk een heel bekende imitator. Als u er eentje tegen komt, volop zingend met opgezette borstveren, luister dan eens of u bekende vogelgeluiden hoort. Het geluid van een scholtekster is er wel eens uit te halen en soms zelfs het 'miauwen' van een buizerd. Over miauwen gesproken: sommige spreeuwen kunnen ook een kat nadoen en ze kunnen zelfs geheel andere dingen dan dieren imiteren. Het mooiste voorbeeld daarvan is wel het verhaal van een vrouw die op een bankje in het Vondelpark zat. Opeens hoorde ze achter zich een deur open gaan. Vol verbazing keek ze achterom. Er zat alleen een spreekw.

Wellicht is mijn wielewaal, die ik twee jaar terug in februari in Middenduyn hoorde, ook wel een spreekw geweest. Dat beweerde namelijk Nico de Haan, want een wielewaal in februari, dat is absoluut onmogelijk!

Ook de bosrietzanger is een perfecte imitator. Er wordt wel aangenomen dat zijn zang geheel uit imitaties bestaat en dat hij dus niet eens over eigen zangelementen beschikt. In de zang van bosrietzangers zijn wel meer dan 200 verschillende andere vogelsoorten herkend. Daaronder zijn er veel die dit vogeltje moet hebben geleerd uit zijn overwinteringsgebied in tropisch Afrika.

Hebben deze imitaties ook iets te maken met zelfbehoud? In zekere zin wel. Er dreigt geen direct gevaar voor deze vogels, maar zij moeten wel hun uiterste best doen om zich goed voort te planten. Mooi zingende vogels vallen op, en zeker als ze iets anders aan hun zang toevoegen dan de buurman. Dat extra aan hun zang staat garant voor nakomelingen.

Ik sluit dit Kattebelletje af met een bericht over mijn vijftijve. De ene kikker werd weldra gevolgd door meerdere. Op een gegeven moment verdrongen zich vijf min of meer volwassen kikkers in dat kleine waterbassin. En eind juli zag ik dan voor het eerst kleine kikkertjes rondspringen in mijn tuin. Het is dus toch allemaal goed gekomen. Vol vertrouwen zie ik het volgende tuinjaar tegemoet.

Jonne Misset

KINDERHOEK

Hoe verdedigen dieren en planten zich wanneer er gevaar deigt

GEVAAR voor de meeste dieren loert er overal gevaar...

Waar denk je dan aan? Wat is nu gevaar voor dieren?

Wat dacht je van het gevaar dat er voor de dieren niet voldoende te eten is en ze dus kans hebben om ziek te worden of nog erger, om dood te gaan.

Of het gevaar dat ze zelf een prooi (lekker eten) voor andere dieren kunnen zijn.

Hoe verdedigen dieren zich als ze zelf prooi zijn? Wat dieren dan natuurlijk proberen te doen, is te ontsnappen, als ze snel zijn. Niet alle dieren kunnen hardlopen... sommige bewegen zich langzaam over de grond. Zij kunnen dus niet ontsnappen door te rennen, maar zijn wel heel slim. Wanneer er een ander roofdier in de buurt is, doen ze net alsof ze dood zijn. Nu zou je denken: dat is dan een makkelijk hapje voor dat roofdier. Maar een roofdier gaat meestal achter bewegende of rennende prooien aan. Hij laat een langzaam dier als de slang dus met rust.

Stil op zijn rug liggend en met open-gesperde bek houdt de ringslang zich dood

Nog een voorbeeld...

Als een hagedis bij zijn staart wordt gepakt door een ander dier, laat hij dit stukje staart los. Het losse stukje staart beweegt nog wat en dit leidt de aanvaller af, waardoor en de hagedis kan ontsnappen. Weliswaar met een kortere staart, maar die is binnen een paar weken weer aangegroeid.

Je verstoppert voor je vijanden is vaak de beste vorm van verdediging. Niet alleen kinderen spelen dus verstoppertje...

Kan jij dit ook?

Dezelfde kleur aannemen als je omgeving zodat je niet opvalt. Dat doen bijvoorbeeld kameleon, gekko of pijlinktvis.

Of juist een hele felle kleur aannemen, zodat het lijkt alsof je waarschuwt voor gevaar: kijk uit, ik ben giftig!

Sommige dieren vermommen zichzelf als giftige dieren, terwijl ze gewoon ongevaarlijk zijn.

Misschien weet je zelf nog manieren om je te verdedigen. Wat dacht je van schubben en stekels, of van het achterlaten van giftige stoffen of afschuwelijke geurtjes...

En jij? Jij kunt zelf een scheet laten als je iemand niet in de buurt wilt hebben...

Hoe zit het met de verdediging van planten?

Planten zullen zich moeten verdedigen tegen hongerige dieren en insecten

Planten gebruiken hiervoor doornen, waardoor je niet zo lekker in ze kunt

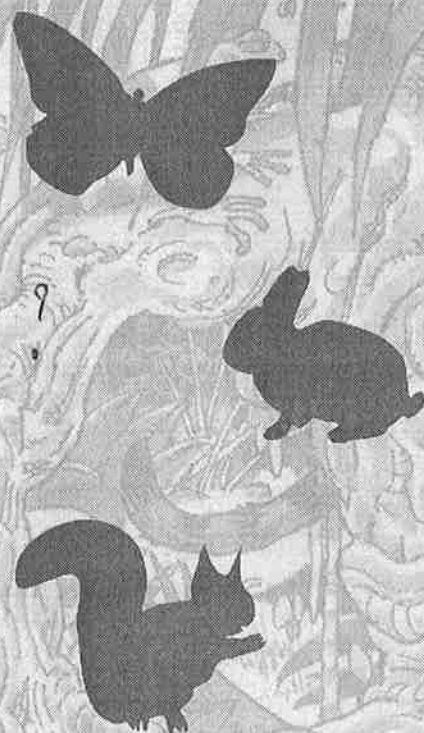
happen, en stekels die in het dier blijven hangen en prikken. Of ze hebben heel veel haartjes op hun blad, zodat insecten moeilijk op het

blad kunnen komen. Er zijn bijvoorbeeld ook planten die vies ruiken.

Ook planten kunnen van vorm veranderen, zodat ze niet opvallen, bijvoorbeeld kruidje-roer-me-niet. En er zijn planten die giftige of gemene steken kunnen geven, zoals de brandnetel, of die giftig sap hebben waardoor ze gevaarlijk worden voor hun belagers.

Zo ik hoop dat jullie dit een leuke kinderhoek vinden. Eigenlijk ben ik wel benieuwd hoe jullie jezelf het beste verdedigen als er gevaar is. En... wat voor gevaren zijn er eigenlijk voor mensen?

Koby Kuilman

Activiteitenprogramma Herfst 2002

Vereniging voor Natuur- en Milieu-educatie, afdeling Zuid-Kennemerland
Algemene informatie IVN: secretariaat / Joanne Warmerdam, tel. 023 5250406.
Informatie over excursies: zie telefoonnummer bij betreffende excursie.

Natuur & Beheer in het Wandelbos Groenendaal

Donderdag 1 augustus

I.s.m. Gemeente Heemstede.

Vertrek: 19.00 uur, info-paneel grote parkeerplaats bij het restaurant.

Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Roelof Boddaert, 023 5717773.

Vruchten en Zaden op de landgoederen Leyduin-Woestduin-Vinkenduin

Dinsdag 20 augustus

Vertrek: 19.00 uur. Parkeerplaats Leyduin, Manpadslaan, Heemstede.

Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Roelof Boddaert, 023 5717773.

Fietsexcursie "Natte duinvalleien"

Dinsdag 27 augustus

Vertrek: 19.00 uur vanaf het info-paneel Duin & Kruidberg, Santpoort.

Duur: 2 uur. Toegangkaart verplicht.

Deelname uitsluitend na aanmelding bij NPZK: 023 5411119.

Informatie: Yneke Bettink, 023 5254995.

Fietsexcursie Roofvogels, Spaarnwoude

Zondag 1 september

I.s.m. Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland en Recreatieschap Spaarnwoude.

Vertrek: 11.00 uur vanaf Boerderij Zorgvrij, Genieweg, Velsen-Zuid.

Duur: ± 3 uur. Kijker aanbevolen.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Eric van Bakel, 023 5393507.

Excursie "Waterbeestjes" Hekslootpolder

Zondag 1 september

Gezinsexcursie: Kinderen vanaf 8 jaar gaan samen met hun ouders onder leiding van een gids zelf waterbeestjes vangen en bekijken in schoon water en in minder schoon water.

Vertrek: 13.00 uur, bij info-paneel hoek Spaarndamseweg/Vondelweg, Haarlem.

Duur: 1,5 uur. Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Dik Vonk, 023 5254140.

Eikels, bessen en noten in Wandelbos Groenendaal

Dinsdag 3 september

I.s.m. Gemeente Heemstede.

Vertrek: 18.30 uur, info-paneel grote parkeerplaats bij het restaurant.

Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Roelof Boddaert, 023 5717773.

Monumentale bomen op de begraafplaats

Zondag 8 september

Vertrek 11.00 uur bij ingang Algemene Begraafplaats aan de Kleverlaan, Haarlem.

We bekijken monumentale bomen op een meer dan 150 jaar oude begraafplaats.

Ook de gebouwtjes, o.a. het mausoleum zullen we bezoeken

Duur: ± 2 uur. Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Dick Saher,

023 5370024.

Fietsexcursie Spaarnwoude

Maandag 9 september

Maak kennis met Grote Klaas, Mooie Nel en Dappere Hansje; Spaarnwoude ...anders dan u denkt.

Een afwisselende fietsroute door een stuk van Spaarnwoude dat van historische betekenis is. U ziet monumenten en veel restanten uit ons verleden. De oer-Hollandse strijd tegen het water (het IJ) komt in dit gebied heel goed naar voren. We kijken niet alleen naar het verleden, maar ook naar de toekomst. U hoort op welke manier Spaarnwoude wordt onderhouden en toegankelijk wordt gehouden voor iedereen. Start: 18.30 uur vanaf standbeeld Hansje Brinkers op de Spaarndammerdijk, even voorbij de oude dorpskern. Zorg voor goede schoenen en zo mogelijk een verrekijker. De tocht is niet geschikt voor kinderen. Duur ± 2 uur.

Aanmelden vooraf bij Cora Miltenburg, 020 6136732.

Rondleidingen Thijsses's Hof

Georganiseerd door medewerkers van de Hof en gidsen van het IVN.

Iedere eerste zondag van de maanden april t/m oktober.

Aanvang: 14 uur.

Ingang: Mollaan (achter het Pannenkoekenhuisje).

Excursies Landgoed Huys te Manpad

Georganiseerd door Stichting Huys te Manpad, onder andere

m.m.v. IVN gidsen.

Gedurende de periode

15 april - 15 oktober:

edere zaterdag,

aanvang: 10.00 uur.

edere dinsdag,

aanvang 14.00 uur.

Vertrek bij het toegangshek,

Herenweg, Heemstede.

Paddestoelendag, Landgoed Elswout

Zondag 6 oktober

Jaarlijks evenement over de wereld van schimmels en paddestoelen.

Te bezoeken van 10.30 tot 16.00 uur.

- Paddestoelenexcursies van 1,5 uur om 11.30, 12.30, 13.30 en 14.30 uur
- Dialezingen van 25 minuten: aanvang iedere heel uur van 11.00 tot en met 15.00 uur.
- Kinderexcursies om 12.30 en 14.30 uur. Duur eveneens 1,5 uur.
- Ouders gaan niet mee.
- Voor kinderen met ouders is er een paddestoelen-puzzeltocht uitgezet.
- Ook is er een tentoonstelling over paddestoelen.
- De Groene Winkel van het IVN is de hele dag aanwezig.

Zowel voor deelname aan de kinderexcursies als aan de excursies voor volwassenen dienen ter plekke gratis kaartjes gereserveerd te worden bij de informatiestand.

Entree Elswout via het poortgebouw aan de Elswoutlaan, Overveen.

Toegangskaart verplicht. Aanmelden vooraf is niet nodig.

Informatie Ans Boogers 023 5312902.

Excursie Vogeltrek, Kennemerduinen

Zondag 13 oktober

I.s.m. Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Vogelwerkgroep Zuid Kennemerland.

Vertrek: 08.00 uur, Info-paneel parkeerplaats Parnassia.

Duur: 2,5 uur. Toegangskaart verplicht. Kijker meenemen.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Eric van Bakel, 023 5393507.

Paddestoelen in Leyduin

Zondag 20 oktober

I.s.m. het Noordhollands Landschap.

Deze dag zijn er vanaf 11.00 uur meerdere excursies waarbij de grote variatie aan paddestoelen op het landgoed onder de aandacht wordt gebracht.

Er zijn ook speciale paddestoelenexcursies voor kinderen van 4 t/m 10 jaar.

Ouders gaan niet mee.

Vertrek: vanaf het landhuis.

Parkeerruimte voor fiets en auto op de parkeerplaats Leyduin, Manpadslaan, Heemstede.

Duur van de excursies: 1,5 uur, kinderexcursies eveneens 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Leo van der Brugge, 023 5261584.

Weidevogelexcursie, Hekslootpolder

Zondag 27 oktober

I.s.m. Vereniging Behoud de Hekslootpolder en Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland.

Vertrek: 8.00 uur, info-paneel hoek Spaarndamseweg/Vondelweg, Haarlem.

Duur: 2,5 uur. Kijker meenemen. Denk om warme kleding.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Fred Hagens, 023 5312427.

Paddestoelen excursie, Haarlemmerhout

Zondag 3 november

Vertrek: 11.00 uur, (ex)restaurant Dreefzicht, Fonteinlaan, Haarlem.

Duur: 2 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Leo van der Brugge, 023 5261584.

Struinen door het duin

Zondag 17 november

Herfstwandeling door de Amsterdamse Waterleidingduinen.

Start: 08.00 uur, ingang AWD Zandvoortselaan, tussen Zandvoort en Bentveld.

Duur: ± 1,5 uur. Toegangskaart verplicht. Kijker aanbevolen.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Linda van Bakel, 023 5258190.

Strandexcursie, Bloemendaal aan Zee

Zondag 24 november

Vertrek: 11.30 uur, Kop van de Zeeweg, Bloemendaal aan Zee. Duur: 2 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Erna Schreuder, 023 5314647.

Winter in Holland's duin

Vrijdag 13 december

Wandeling door de Amsterdamse Waterleidingduinen in een hopelijk winters landschap.

Vertrek: 13.00 uur, bij ingang de Oase. Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Evert van het Schip, 0252 414866.

Kerstwandeling door de duinen

Donderdag 26 december (tweede Kerstdag)

Even een frisse neus halen tijdens een wandeling door de winterse duinen.

Vertrek: 13.00 uur, bij ingang de Oase. Duur: 1,5 uur.

Aanmelden vooraf is niet nodig. Informatie: Evert van het Schip, 0252 414866.